

نسبت های سه گانه در قضایا

با گذر زمان و پیشرفت علوم، دانش ما نیز درباره ی موجودات طبیعی گسترش یافته و تغییر کرده است. مثلا روزگاری تصور می شد که جهان طبیعت فقط از یک کهکشان راه شیری تشکیل شده است. در سال ۱۹۹۰ با تصاویر تلسکوپها پی بردند که شمار کهکشان های جهان بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد است، اکنون اخترشناسان نشان داده اند که این رقم باید ۱۰ برابر شود؛ یعنی حدود ۲۰۰۰ میلیارد، و این نشان می دهد که در آینده این شناخت می تواند گسترش بیشتری بیابد. چه آن روز که شناخت انسان نسبت به موجودات طبیعی محدودتر بود و چه امروز که دانسته های ما نسبت به طبیعت گسترش یافته ، بسیاری از مسئله های اساسی و بنیادی وجود دارند که همچنان ثابت مانده اند و اندیشمندان درباره ی آنها بحث و گفت و گو می کنند.

برخی از این مسائل بنیادی ثابت عبارت اند از:

- جهان متناهی است یا نامتناهی؟

- جهان همواره بوده است یا آغازی معین دارد؟

- علاوه بر موجودات جسمانی، موجودات غیر جسمانی نیز هستند؟

- آیا موجودات این جهان می توانستند نباشند یا موجود شدن برای آنها ضروری است؟

این درس درباره‌ی همین سوال آخر است.

در هر قضیه‌ی حملی سه نوع رابطه میان محمول و موضوع می‌توان در نظر گرفت. به عبارت دیگر نسبت دادن محمول به موضوع سه حالت دارد:

۱- ضروری ۲- امکانی ۳- اقناعی

که به این سه حالت میان محمول و موضوع نسبت های سه گانه در قضایا می‌گویند.

۱- ضروری

رابطه‌ی میان محمول و موضوع (حمل محمول بر موضوع)، ضروری و واجب است.

مانند: «مثلث شکلی سه ضلعی است.» ، «انسان ناطق است» ، «اسب جانور است.»

۲- امکانی

رابطه‌ی محمول و موضوع به نحوی است که موضوع هم می‌تواند این محمول را بپذیرد و هم می‌تواند نپذیرد. یعنی محمول برای موضوع خود حالت امکان دارد.

مانند: «دیوار خانه‌ی ما سفید است.» ، «شتر دو کوهان دارد.» ، «انسان یک چشمی است.» ، «ارتفاع و میانه در مثلث یکی است.»

برقراری ارتباط میان موضوع و محمول غیر ممکن است؛ یعنی حمل محمول بر موضوع محال و ممتنع است. مانند: «عدد هشت فرد است.»، «انسان غیر حیوان است.» ، «مجموع زوایای مثلث برابر سه قائمه است.»

مدرسه مجازی اینو